

A Bethlen Gábor Alapítvány 2015. évi díjazottjai

„Mi minden erőt, ami a haza javára akar és tud lenni,
nem eltiporni, hanem együvé fogni kívánunk.”

A Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán 2015. november 14-én tartották meg a Bethlen Gábor Alapítvány 32. (illetve a 29. nyilvános) díjátadó ünnepségét. A zsűfólásig megtelt színházteremben vették át a 2015. évi *Bethlen Gábor-díjakat*, a *Márton Áron Emlékérmeket*, a *Tamási Áron-díjat*, és az első „Székelyföld jövőjéért” ösztöndíjat az ünnepeltek.

A Nagy Fejedelem, az Alapítvány névadója 435. születésnapja, egyben halálának 386. évfordulója alkalmából Reményik Sándor *Az álorcás magyar* című versével tisztelegtek, amelyet Szabó András előadóművész mondott el. Az ünnepséget Hegedűs Endre Liszt Ferenc- és Kossuth-díjas zongoraművész Liszt- és Bartók-műveket megszólaltató, nagysikerű zongorajátéka, a kitüntetettek jelenléte s a róluk elhangzott méltatások tették emlékezetessé.

Az Alapítvány 2015 évi Teleki Pál Érdemérem kitüntetéseit június 4-én a Magyar Írószövetségben tartott trianoni megemlékezés keretében – személyre szóló méltatás kíséretében – adta át Lezsák Sándor, a kuratórium elnöke Bedő Györgynek, Bogyay Elemérnek (Toronto), Kovács Gergelynének, Lakó Józsefnének (Zilah), Papp Endrének, dr. Petrik Bélának és Roman Kowalski lengyel nagykövetnek.

Bethlen Gábor-díjasok

Böjte Csaba

erdélyi ferences szerzetes, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány alapítója és a Déva városában 1992-ben megnyitott árvamenhely első gondozója, nevelője

Böjte atya, Csaba testvér abban az évben már krisztusi kort ért el, 33 éves. A keresztény hagyományok szerint 33 évesen a legtöbb ember életében sorsfordító esemény következik be. Nos a 33 éves Csaba testvér életét is új irányba terelte az 1992-es esztendő, amikor védelmébe és gondozásába vett szülői háttér nél-

küli, csellengő utcagyerekeket, és leszerelte azt a nevezetes lakatot egy már évtizedek óta üresen álló ferences kolostor kapujáról. Ide költözött be védenccel. A román hatóságok – finom leszek – rosszallották ezt a szerintük önkényes beköltözést. Ne feledjük, ferences rendi kolostorban keresett menedéket a ferences Csaba testvér! A hivatal emberei többször felszólították az épület elhagyására. Bőjte atya válasza az volt, hogy kilakoltatásuk esetén hajlék, felügyelet és gondozás nélkül maradnak a gyermekek, és ennek következményeiért ország-világ előtt a román hatóságoknak kell vállalniuk a felelősséget.

Bőjte atya vállalta az összeütközést a román hatalommal. Hitének szilárdsága mellett mi adott neki még erőt? Erőt adott neki szüleinek hányatott sorsa, édesapja korai halálának drámai története. Csaba testvért ez nem megalakuvóvá formálta, hanem megacélozta jellemét, és emiatt választotta a papi hivatást is.

Bőjte atya édesapja költő volt, és írt egy allegorikus verset, és terjesztette a barátai, ismerősei között. A költemény mai szemmel nézve ártatlannak tűnhet: a vers egy hideg térről szól, amikor a kemény fagyoktól szenvednek az emberek, és a világot üvöltöző farkasok uralják. De ki kell tartani, mert hamarosan és elkerülhetetlenül jön a tavasz – zárta versét bizakodva a költő.

A román kommunista rendszer bírái a vers rejtett tartalma miatt hét esztendő börtönbüntetésre ítélték a vers íróját, Bőjte atya édesapját. Ebből négy és fél évet letöltött, de a hírhedt szamosújvári börtönben elszenvedett kínzások és az embertelen fogva tartási körülmények miatt a szabadulás után másfél hónap múlva meghalt.

Csaba testvér kitanulta az autóvillamossági szerelő szakmát, és szakmunkásként dolgozott. Később bányába került, és a kegyetlenül nehéz munka mind a testét, mind a lelkét erősen megedzette.

1982-ben titokban jelentkezett a ferences rendbe. Felvették, és teológiai tanulmányait Gyulafehérváron, majd Esztergomban végezte el. 1989-ben szentelték pappá. Széken és Dézsen szolgált, majd a krisztusi életkorban, 1992-ben Dévára került.

Amikor pappá szentelték, ezt a jelmondatot választotta: „Isten azt akarja, hogy az emberiség egy nagy családot alkosson, s mindannyian egymásnak testvérei legyünk.”

A kilencvenes évek elején összeomlott a romániai ipar, az építőipar, száz- és százezrek váltak munkanélkülivé. A kenyérkereset kényszere miatt milliók vállaltak munkát Nyugat-Európa országaiban. Az elvándorlás, a létbizonytalanság, a szociális válság miatt családok ezrei estek szét, és egyre több gyermek került az utcára, és vált otthontalan csavargóvá. Krassó és Hunyad megyék a különösen súlyos szociális válságot elszenvedő területek közé tartoztak a bányászati és a kohászati vállalatok tömeges bezárása miatt. Csaba testvér a kellő időpontban és a kellő helyen – a Hunyad megyei Déván – üzent hadat a gyermekek nélkülözésének. Szeretettel és megértéssel közeledett a gyakran az éhhalállal küzdő gyermekekhez. Ahogyan megírta: „Megtapasztaltam, hogy az el-

vadult, utcára került gyerek nagyon goromba, gonosz tud lenni, és ha az ember őket elúzi, akkor nagyon kegyetlenekké válnak, de ha befogadom, és szépen megfürdetem, megetetem, majd iskolába viszem, akkor megnyugszik, és megérti, hogy mindaz, amit neki kell tanulnia, az az ő javát szolgálja. Hihetetlen gyorsan fel tudnak zárkózni ezek a gyermekek, és azt látom – írja Bøjte atya –, hogy az »elveszett gyermek«, aki a társadalom számára probléma volt, a képzés által a társadalom számára probléma volt, a képzés által a társadalom gondjaira válasz lesz! Igen, bátran állítom, hogy képzés, nevelés által, ajándékká válik az árva gyermek!”

Az árvákat befogadó ferences rendi szerzetes hamarosan ismert lett Erdélyben, majd Magyarországon, a Kárpát-medencében, Nyugat-Európában és a tengeren túli magyar közösségekben. Az adományok megteremtették annak a lehetőségét, hogy Szováta is megnyíljon egy új gyermekotthon, majd újabbak további településeken. Számadataik szerint az elmúlt két évtized alatt a Dévai Szent Ferenc Alapítvány 72 otthonba közel 7000 gyermeket fogadott be. Sokan közülük már felnőttként távoztak. Jelenleg 82 helyen kettőezer háromezernél is több gyermeket gondoznak. Az alapvető életfeltételek – a szállás, fűtés, ételmezés és ruházkodás – biztosításán túlmenően a Szent Ferenc Alapítvány a taníttatásukkal, a pályaválasztásukkal is foglalkozik, amibe természetesen beletartozik a keresztény erkölcsi nevelésük is. Bøjte atya két évtized tapasztalatait így összegzi: „Több mint húsz éve árva gyermekeket nevelek, megtapasztaltam, hogy Isten selejtet nem teremt, ezért most is hiszem, hogy van jó megoldás. Hiszek a szeretet végső győzelmében.”

Hogy mi a szeretet? Erről Csaba testvér így vall: „A Szeretet olyan, mint a gyógyszer. Nem jutalom. Nem annak kell adni, aki megérdemli, hanem annak, akinek szüksége van rá.”

Csaba testvér azt is érzékeli, s ezt a rendszerváltó évtizedek hazai európai élményeivel most is megerősítjük, hogy a szeretetre nem csak az árváknak, a fenyegedett életsorsban vergődő gyermekeknek van szükségük. A szeretet valamennyiünk gyógyító erőforrása.

Ezzel a missziós küldetéssel járja a történelmi hazát, a Kárpát-medence településeit, és jut el a világban szétszórt magyar közösségekhez, hogy szentbeszédekben, előadásokban mondjon igent az életre, hogy legyen már elég az önsorsrontó siránkozásból, hogy ne jajongjunk, ne keseregjünk, hogy merjük mi magunk önmagunkból, környezetünkől előhívni a jót, a jószándékot, a jóakaratot, ami forrása a sikerélménynek, ami életre segítheti a közösség, a nemzet-közösség, a keresztény európai közösség erkölcsét, az igenekből építkező jövőjét.

Magyar nemzetünk határokon feletti egyesítésének történelmi pillanata volt, amikor 2013. december 5-én (!) az Országház kupolatermében országunk vezetői előtt tette le állampolgársági esküjét édesanyjával együtt az ötszázazredik külhonban élő magyar, Bøjte Csaba ferences szerzetes.

A Szent Korona jelenlétében Csaba testvér a Bethlen Gábor által megáldott és megvalósítható Tündérkertről, a Kárpát-medencei népek, nemzetek

együttműködéséről, Isten országáról beszélt. Az Aranykor nem mögöttünk, hanem előttünk van, és ennek az igenekből kell megépülnie.

Ki gondolta akkor, amikor Csaba testvér a határok átjárhatóságáról beszélt, hogy másfél esztendő múlva, az idei esztendőben, nyár elején a *Heti Válasz* riporterere ezt kérdezi tőle: „Építene kerítést a magyar–szerb határon?”

Csaba testvér válasza: „Most lehet, hogy építenék, de jó nagy kaput tennék rá, hiszen tudatosan kell fogadni az érkező életeteket, mint ahogy a gyermeket is.” Arra a kérdésre pedig, hogy a migránsáradat miatt veszélybe kerül-e kereszténység, Csaba testvér így válaszolt: „Hogy külföldről, Afrikából, Ázsiából rombolnák le a keresztény kultúrát? A történelem során mindig a belső bűnök bomlasztották szét a kultúrákat. Európát az itt élő megkeresztelt, de kapzsi, hitetlen, önző emberektől féltém.”

Köszönjük, Csaba testvér ezeket a fegyelmező és figyelmeztető, gyógyító mondatokat is. Köszönjük iskolateremtő, nevelő munkásságot, nemzetünket erősítő, missziós útjaidat!

Állandóan úton vagy. Máskor is, most is elgondolom: honnan is érkeztl közénk krisztusi korban, Böjte atya, ferences szerzetes, székely ember? Honnan is érkeztl, Csaba testvér?

Bizony mondom: a Csillagösvényről.

Lezsák Sándor

Hans Kaiser

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy alkalmunk van tisztelettel adózni Hans Kaiser úrnak barátságáért és mindazért, amit hazánk érdekében tett.

Kaiser úr hat éven át, 2006 és 2012. között teljesített szolgálatot Magyarországon a Konrad Adenauer Alapítvány budapesti képviseletének vezetőjeként. Ahogy telik az idő uniós tagságunk óta, úgy érezzük egyre inkább kivételesnek, ha nyugati politikus vagy diplomata nem akarja helyettünk szabályozni az életünket, vagy nem akar hazai álbaldali- álliberális információs buzgárokból merítve ítéletet mondani rólunk.

Ám Kaiser úr magyarságszemlélete és magatartása nemcsak annyiban tekinthető kivételesnek, hogy pártja, a CDU képviseletében eleve nem úgy tekint ránk, mint az európai demokratikus normák megtipróira, hanem úgy, ahogy egy közép-európai országra, annak népére és kormányzatára nézni illik, még nyugat felől is előítélet nélkül.

Ami Hans Kaiser kivételességét illeti, az inkább a Magyarország iránti szeretetének különféle megnyilvánulásaiából következik. Politikai tapasztalatokat bőséggel felhalmozhatott korábban szóvivőként, államtitkárként vagy miniszterként hazájában. Amikor nálunk vitte az Alapítvány ügyeit, mégsem a rutin uralta a tevékenységét, hanem a már említett magyarok inti barátságérzete és mindenek előtt a segítőkészség. Segített, ahol tudott. Adott esetben nem zárkó-

zott el baloldali politikusoktól sem, de azokat a törekvéseket, intézményeket segítette elsősorban, amelyek nemzeti, keresztény és egyúttal európai humánus értékeket vallottak és képviseltek. Ilyen esetekben törekedett a jó és folyamatos együttműködésre, mint például az Andrássy Egyetemmel, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel vagy az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel. De jellemző a Nagycsaládosok Egyesületével való együtt működés is. Ami pedig minket különösen jól érint: a Lakiteleki Népfőiskolával közös rendezvények támogatása és szervezése és az az általánosabb, eszmeileg is megalapozott közös gondolkodás és munkálkodás, amely mindmáig tart.

Hans Kaisernak nemcsak eszmei alapozottságára, de jellemére, emberi és politikusi tartására is rávilágít az Alkotmány esete. Amikor végre bő két évtizedes késéssel megszületett az új alkotmány, és azt a magyar Országgyűlés elfogadta – emlékezzünk csak! –, nekünk rontott fél Európa a legotrombább vádakkal. Akkor az Adenauer Alapítvány rendezvényeket szervezett az alkotmány értelmezésének a segítésére, könyveket adott ki, németre fordította az alkotmányunk legfontosabb részeit. Maga Kaiser úr is személy szerint kiállt az új alkotmány mellett, annak nemzeti és keresztény tartalmát méltányolva. Volt bátorsága ehhez a kiálláshoz és ahhoz is, hogy felszólaljon a Magyarországot vagy kormányát, adott esetben a magyar kormányfőt ért igazságtalan támadásokkal, a hazugságokkal, a rágalmazással szemben akkor is, ha azok a német sajtóban láttak napvilágot.

Ő azt mondja egy interjúban, hogy hálás Magyarországnak. Mi erre jó szívvel mondhatjuk, hogy hálásak vagyunk Hans Kaisernek nemcsak a támogatásért, hanem azért is, mert személyében egy bölcsességgel és kedvességgel megáldott embert tudhatunk Magyarország barátjának.

Bíró Zoltán

Honismeret

Előszóként – egy diákkori emlékemmel együtt – Kölcsey fohászatát idézem. 1962 őszén tanárunk „földijeinkről”: Zrínyi Miklós államférfi-költő-hadvezérről s nagyapjáról beszélt, aki maroknyi várvédő népével bátran szembeszállt a százszoros török túlerővel. Ellenállásával a rettegett Szulimánt gutaütésbe kergető; hazáját, önfeláldozó vitézei élén, a haláláig védő, halhatatlanná vált hősről szólt Szentgyörgyvári Tibor osztályfőnököm. A helyszínen, Sziget várában idézte Kölcsey Ferenc *Zrínyi második éneke* című versét a Szentlőrinci Mezőgazdasági Technikum érettségire készülő osztályának. Feledhetetlenül:

*Te lásd meg, óh Sors, szenvedő hazámat,
Vérkönyvel ázva nyög feléd!
Mert kánya, kígyó, féreg egyre támad,
És marja, rágja kebelét.*

*A méreg ég és ömlik mély sebére,
S ő védtelen küzd egyedül.
Hatalmas! Óh légy gyámja, légy vezére,
Vagy itt az óra, s végveszélybe dűl!.....*

Nem volt a tananyagban 1956 után e megrázó Kölcsey költemény, mégis sokan megtanultuk!

Akkoriban – az „Aki nincs ellenünk, az velünk van!” jelszóval hirdetett kádári restauráció idején – a Hazafias Népfront volt „a szocialista nemzeti egység kifejezője”. Az ernyőszervezet elnöke egy kiszolgált pártkatoná, Kállai Gyula volt 1958-tól 89-ig, 31 éven át. Tényleges vezetői azonban az egymást váltó főtítkárok (Ortutay Gyula, Erdei Ferenc, Sarlós István, Pozsgay Imre) voltak. Ők – amellet, hogy közreműködtek az egyjelöltes választási színjátékban – a Népfront égisze alatt végezheték közéleti szerepvállalásukat, hivatalukkal segíthették pl. a hagyományörzést, a hatvanas évek végétől a honismereti mozgalom újjászervezését, s más jobbító törekvéseket is támogathattak. Ki így, ki úgy.

A honismereti mozgalom gyümölcse, a *Honismeret* című kéthavonta megjelenő rangos folyóirat első száma 1972 februárjában *Hová röpkül a páva?* alcímmel jelent meg. A Vass Lajos vezette népszerű *Röpkül páva* című TV-s népdalvetélkedő az egész országot megmozgatta. Gombamód szaporodtak a Páva-körök, a népdalkörök, az ifjú nomád nemzedék pedig fölfedezte a Táncházat. E jelenségről, népi kultúránk értékeiről, újjáéledéséről, illetve az azt nacionalistázva leminősítő támadásokról szóló tanácskozás anyagát tette közkinccsé a folyóirat első száma. A lap Morvay Péter szerkesztésében, 5000 példányban, a KÓTA szellemi és a TOT anyagi támogatásával jelenhetett meg. Felelős kiadója – a Hazafias Népfront Honismereti Klubjában tartott rendezvény szervezője – az 1968-ban alakult Honismereti Bizottság titkára: Töltési Imre volt. Főként neki, „szellemi honvédelmünk vezérlő kapitányának” (H. P.) és a Bizottság elnökének, dr. Kanyar Józsefnek köszönhető a honismereti-helytörténeti mozgalom kilombosodása. Fáradhatatlanul járták az országot, hadra fogható szakmai-politikai fegyvertársakat biztattak, ösztönöztek. Ahogyan csak tudták – olykor partizánakciókkal is –, segítették a civil társadalom építkezését; faluházak, falumúzeumok, krónikák, emlékjelek, pávakörök létrehozását. Ellenszélben vitték tovább a gyarapodó mozgalom nemzeti zászlaját. Töltési Imre alapítója, a nehéz időkben felelős szerkesztője, lelke volt a *Honismeret*nek is, egészen a HNF kimúlása előtti, apanázssal történt átmentéséig. Abban az időben a folyóirat a Népfront politikai védelme ellenére többször is szembekerült az állampárti hatalommal. Pl. 1980-ban, amikor Trianon hatvanadik évfordulóján Vigh Károly őszinte hangvételű cikkét közölték nemzeti tragédiánkról, 1985 végén pedig a pártközpont uraival dacolva közölték a – hat évi peremlét után hivatalosan jóváhagyott – Bethlen Gábor Alapítvány támogatását kérő felhívást. (Ezt Márton János és Nagy Gáspár akkor 28 hazai lapnak küldte meg, közlését kérve. Többen ígérték, végül 3 lap – a *Honismeret*, az *Olvadó Nép* és a *Somogy* – leköszölte.)

A stafétát Kanyar Józseftől 1989-ben Bartha Éva, a laptulajdonossá vált Honismereti Szövetség titkára vette át a mozgalomban. Neki – vezető társaival együtt – a rendszerváltás zaklatott éveivel, a Népfront nyújtotta anyagi-hivatali infrastruktúra hiányával, és a nemlét fenyegető árnyékával kellett megbirkózni. Amíg elődjének a pártállam hatalmasaival, nekik a hitevesztett közömbösséggel kell harcolniuk. Dicséretes, hogy a *Honismeret*et nehézségeik ellenére töretlenül éltetik.

Halász Péter 1974-től vállalta a *Honismeret* szerkesztését. Idézem: „úgy gondoltam, hogy a honismeretbe belefér az egész, Trianon óta határokkal szétszabdalt magyarság; mert egy legyőzött ország felszabdalható, de a nemzet történelmét és művelődését nem lehet földarabolni”. A jeles agrárkutató, autodidakta hungarológus – a mozgalomban Kanyar József méltó társa – a folyóirat szerkesztőjeként helytállt a posztján. A Népfront felügyelete alatt s a Szövetség szűkösebb lehetőségei közepette még inkább. Számomra ma is csoda, hogy mennyi fontos írás, hézagpótló dokumentum, tájékoztatás s mi minden más férhet el egy-egy százoldalas lapszámban. A *Honismeret* összefogja, közösséggé formálja a magyarságismeretnek nevezett tudományágak (történelem, földrajz, néprajz, nyelvészet, műemlékvédelem és hasonló) hivatásos és amatőr kutatóit, gyűjtőit, a honismereti mozgalom lelkes, de egyre apadó híveit. Ezen túl módszertani segítséget nyújt az immár tantervi keretek között folyó honismereti oktatáshoz s azon túl, a szakkörök s a téma iránt érdeklődők munkájához. A fennállása óta megjelent 260 lapszám páratlan örökség hordozója; jelentős szerepet töltött és tölt be a magyar nemzettudat formálásában, identitásunk megtartásában. A kulcsín és a belbecs összhangban fejlődött az évek során. Különszámai tematikailag fontos, tartalmilag értékes kézikönyvek.

Miután Halász Péter a csángók iránti határtalan vonzalmával a Gyimesbe települt át, a szerkesztői feladatokat 2010-től Selmeczi Kovács Attila néprajztudós vállalta a szerkesztőbizottságból, s közmegelegedéssel látta el addig, amíg tehetett. Most ismét szerkesztőváltás következik. Hadd idézzem Pétert, e lap régi robotosa vallomását! „Rengegetet tanultam [...] De ennél is fontosabb az a számtalan értékes emberi kapcsolat, amelyre e sokszor terhes szolgálat során tettem szert. A szerzőkben és a szerkesztőbizottsági tagokban kitűnő barátokra leltem, akiktől mindenben támogatást és fegyvertársi barátságot kaptam.” Biztató szavak leendő utódjának.

A honismereti mozgalom tevékenységével hozzájárul Alapítványunk céljainak megvalósításához. Ezt a szervezet kiemelkedő vezetőinek kitüntetésével korábban már elismertük. Halász Péter agrármérnök, történész, csángókutatónak, a *Honismeret* főszerkesztőjének 1991-ben Márton Áron Emlékérmét, dr. Kanyar József történész-levéltárosnak, a Honismereti Szövetség örökös tb. elnökének, áldozatos nemzetnevelő munkásságáért 2001-ben Bethlen Gábor-díjat adományozott a kuratórium... Nincs időkeretem a további méltatásra, ezért engedjék meg, hogy végül a szerkesztőbizottság jelenlegi tagjait bemutassam: Andrásfalvy Bertalan, Bartha Éva, Debreczeni-Droppán Béla, Fehér József,

Gálné Jáger Márta, Halász Péter, Hála József, Kováts Dániel, Sebestyén Kálmán, Selmeczi Kovács Attila, Szabó Ferenc, Székely András Bertalan, Zika Klára.

Szívből gratulálok mindőjüknek! Közös munkájuk gyümölcse is megérett – az eddigi kitüntetettek által rangosított – Bethlen Gábor-díjra. Ezzel kifejezzük Alapítványunk elismerését a *Honismeret* című folyóiratnak, szerkesztőinek, szerzőinek és tevékeny híveinek; több évtizedes, töretlen nemzetszolgálatukért.

Isten éltesse őket – lapjukkal együtt – sokáig!

Bakos István

Márton Áron Emlékéremmel kitüntetettek

A Csíkszentdomokosi Márton Áron Múzeum

Boldog az a közösség, amelynek az Örökkévaló olyan vezetőt szánt, mint amilyen Márton Áron püspök volt. Nevezték, nevezik őt Erdély Püspökének, de a Magyarok Püspökének is. Sugárzó életpéldája – történelmi időköt meghaladva – ma is tanít és vezet.

Amikor a magyarság nagy zarándoklatán, Csíksomlyón – felekezeti különbség nélkül – összegyűlünk, és a Magyarok Nagyasszonyának segítségét kérve megfogjuk egymás kezét, ő is ott van velünk azon a felejthetetlen fehér lovon, székely legények által körülvéve, és őrt áll, áldást oszt, figyelmeztet!

Ő az, aki teljes összhangban tudta egyesíteni a keresztény szolgálatot a nemzetszolgálattal. Ő az, aki képes volt összhangba hozni a bölcs szelídséget és a bátor kiállást. Ő az, aki tudott megtartó reményt sugározni, és mert hibákat ostorozni minden veszéllyel dacolva. Népe tisztelve szerette és követte, ellenségei félve tisztelték, és keresték a módot hatásának semlegesítésére. De kicsik voltak hozzá.

Mindenki tudta, hogy Márton Áronnak kötelesség emléket állítani, de nem csupán ennyiről volt szó. Hiszen ma is él, velünk van és hat. Keresztény közösségeket tart össze, és nemzetet nevel. Életpéldája, lényének holtában sem szűnő kisugárzása, írásainak időtálló tanításai átjárják napjainkat. Hatnak ott, ahol az a nemzetrészünk él, amelyeknek a történelem a legküzdelmesebb sorsot szánta, és hatnak mindenütt, ahol magyar ima száll az ég felé. Az ő hagyatéka a megmaradásunkért folyó küzdelmünkben csodás kincsestár, melyben napról napra fellelhetjük a gondjainkban irányt mutató üzenetet. Pajzs és békés fegyver a legádázabb ellenség ellen is.

Az emlékállítás és a nemzetnevelő példa felmutatása volt tehát az a kettős feladat, mely ott állott már régen a szülőfalu, a szülőföld, az erdélyi, de az összmagyarság előtt is. Ott lebegett felettük, felettünk, és csak arra várt, hogy a megfelelő pillanatban megtalálja a végrehajtáshoz megfelelő személyt. A pillanat

akkor érkezett el, amikor a csíkszentdomokosi elemi iskolát kibővítették, és az egykori egyházi iskola épültének egy része megüresedett. Márton Áron itt kezdte el tanulmányait, s a szülői ház alig 100 méterre van e helytől, a kibővített iskola pedig az ő nevét viseli. A lehetőség kínálta magát, csupán – amint azt utóbb megfogalmazták – le kellett csapni rá.

A feladat aztán rátalált a végrehajtóra is, egy törékeny, de eltökélt, szívós és makacsul célratörő székely fiatalasszony személyében. Ő Lázár Csilla tanárnő, háromgyermekes anya. Neki sikerült maga köré vonzani azokat, akik hozzá hasonló módon álltak a feladathoz. Ők a csíkszentdomokosi közösségi alapítványnak, a Márton Áron Egyesületnek az önkéntesei voltak. Szerveztek, pályáztak és felhasználtak minden egyházi, valamint világi hozzájárulást, határon belüli és határon túli segítséget.

Márton Áron püspöki jelszava vezette őket munkájukban: „Non recuso laborem.”

Az első jelentős támogatást a helyi Közbirtokosságtól kapták. Mint arról beszámoltak, ennek jelentősége – túl az összegen – azokban a döntést meghozó egyhangú szavazatokban rejlett, melyekkel igazolták, hogy ez a közösség ismeri a cél fontosságát. Ezt a felajánlást aztán jelentős magyar állami segítség egészítette ki, majd több erdélyi és magyarországi köz- és magánalapítvány járult hozzá támogatásával, s ezt mai napig is teszi, hiszen a múzeum él, és folyamatosan közvetíti a névadó szellemi üzenetét. Évente Márton Áron-konferenciát rendeznek, diákvetélkedőkön ismertetik meg a fiatalsággal a csodás örökséget, kiadványokat szerkesztenek. Így a szó szoros értelmében közösségivé vált az intézmény. Külön fontosságot tulajdonítanak a fiatal korosztályok felé történő nyitásnak.

Ebben a munkában – úgy is mint ég és föld közötti közvetítő – végig mellettük volt Csibi László, a helyi római katolikus közösség plébánosa.

A múzeum anyagát Lázár Csilla állította össze és szerkesztette, a grafikai tervező a nővére, Boros Melinda volt, a térépítészeti irányítást Tövissi Zsolt műépítész vállalta.

A megnyitó ünnepséget 2010 őszén Áron püspök halálának harmincadik évfordulójára időzítették. Azóta egyre többen látogatják és csodálják meg szugesztív anyagát, és jelenleg annak egy része vándorútra is kelt. Látható itt Budapesten, és decemberben innen Bécsbe, majd remény szerint Pozsonyba utazik tovább.

Magyar nemzetünk zivataros történelme folyamatosan igényelte a nagy embereket. Európai jelenlétünk első századainak egyik jellemzője az erő volt, de eljött az idő, amikor két pogány közt a magunk s egyben örök, reménytelen szerelmünk, Európa védelmében elvéreztünk. Ezt követően már csak spirituálisan vehettük fel ezt a kettős célt szolgáló küzdelmet, melyet napjainkig folytatunk.

Nem sokasággal, hanem lélekkel tettünk csuda dolgokat idő feletti nagy embereink vezetésével, keresztény szellemben és magyar szívvel. Mert a nehéz

pillanatokban mindenkor felbukkantak a nagy vezetők is. A múlt időt legyőzve, egymásnak s általuk nekünk küldték üzenetüket, az erős hitre alapozott örök reményt.

Ezeket a megtartó üzeneteket közvetítik nekünk azok a szolgáló cselekedetek, mint amelyeket Lázár Csilla és a köré gyűlt kisdied közösség végrehajtott.

A munka elvégeztetett, a példa hat! Most eljött az ideje az érte járó elismerésnek. Biztos vagyok benne, hogy ők ezzel is szolgálni fognak. Mert a célt jól ismerik. Gratulálunk nekik!

Istennek, valamint az ő szeretett szolgálójának: Áron püspöknek áldását kívánjuk rájuk.

Szász István Tas

Petrás Mária

Népdal és kerámia. Ezen két nem is akármilyen művészeti ág, melyeknek kiemelkedő kortárs képviselője Petrás Mária, csak látszólag áll messze egymástól. Ugyanis van egy súlyos-mély összekötő kapocs köztük: a lélek, mely nélkül nincs alkotás, nincs művészet, nem szól a dal, és sár lesz az agyagból. Lelkünk egyik speciális formája a kisebbségi, amely az elmúlt közel száz esztendőben magyar milliók életézésévé és életformájává vált, alakult. Petrás Mária kettős nyomás alatt fejlődött, ért, bontakozott ki, mint a kisebbség kisebbsége. A csángókkal egyformán ridegen bánt az anyaország és az erdélyi székely-magyarság is, hiába adtak Petrás Máriaakat vagy Iancu Laurákat, akik nálunk oszloposabb magyarok.

Mert ugye „édes Erdély, itt vagyunk”? Itt ám, de tovább nem megyünk, egy lépést nem teszünk, a végállomás Brassó, más irányban Újvidék, Eszék esetleg Lendva, mintha nem is létezne Csángóföld, Szerémség, Szlavónia, és hadd pusztuljon Kórógy, Szentlászló és Diószén. Igen Diószén, ahol Petrás Mária és hét testvére született. Ezt a nyolc testvért jól jegyezzük meg, mert ezért nevet évtizedek óta Európán Koszovó. Petrásék nemcsak nevettek otthon Moldvában, hanem a család és az Úr ígésében magyarul-csángóul, hitben erősen és megingathatatlanul nevelték a gyermekeiket. Mária azon a nyelven énekel és tanul, amely ezer éve érthető, az *Ó magyar Mária siralom* és a *Tihanyi alapítólevél* magyar sorai óta, ellentétben a némettel, ahol Goethe *Faustját* örökké „fordítani-frissíteni” kell, németről németre, mint ahogy a francia szövegértési időhatár sem több, mint kétszáz év.

Petrás Mária azonban nem tudott tovább várni ránk, mert Ady soraival élve: „Mi mindig mindenről elkésünk, / Mi biztosan messziről jövünk”, inkább ő jött el közénk 1990-ben, tanulva tanítani. Szerencsésnek mondhatjuk magunkat. Az Iparművészeti Főiskolát és annak mesterkurzusát már Budapesten végzi a csángó menyecske, de Istennek hála nem válik pestivé. A fiatal művészt zavarja a lárma, a zajos pesti nyafogás és ajvékolás, valamint a budai pöffeszkedés

és góg. A Pilis-hegység lábánál, annak kapujában fekvő, dímbes-dombos Pomáz helyettesíti számára a Keleti-Kárpátok lankáit, pontosan a Mesélő nyugati lejtője. Itt talál otthonra és társra Döbrentei Kornél költő személyében, mert azért együtt mégiscsak könnyebb és jobb. Helyben van a műterme, a csodák szülőszobája is, ahonnan a bibliai témájú, ősi csángó kultúrával átszótt, ihletett líraiságú szobrai, domborművei származnak. Magyarországon egyre ismertebbé és népszerűbbé válik. Petrás Mária neve, hangja és kerámiái magát a tiszta minőséget és embert jelentik. A nagyvilág is fölfedezi, s a művésznő viszi hírünket New Yorktól Amsterdamiig és Dél-Koreától Szatmárnémetiig. Ha kell egyedül, énekes nyelven szólóban, ha kell bandában, szaknyelven a Muzsikás Együttes szólistájaként, mindig és mindenütt telt ház előtt. 2013-ban lett a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, régen megérdemelten.

Korábban lassan tanultuk meg Farkaslaka nevét, de Tamási Áron segített, ugyanúgy, mint később Pusztakamarás esetében Sütő András. Az irodalmi térképen Gion Nándor terelgette tovább olvasóit Szenttamásra, Petrás Mária pedig fölénekelt rá az ő szülőfaluját, Diószént.

Azt hittük, szépen haladunk, de nálunk, Magyarországon senki és semmi nem lehet szent. Mert van ám népünknek alja, salakja is. Korábban megtapasztalhatta ezt Szabó Dezső, Németh László, Illyés Gyula, Czine Mihály, Püski Sándor, Csoóri Sándor, Wass Albert, Nyíró József, és sorolhatnám még a neveket, ugyanis, akik hol Berlinben, hol Moszkvában, hol Brüsszelben, hol Washingtonban följelentik a magyarságot, azok lakóhelyükön meg antiszemitáznak. Miközben dicsérik a homoszexualitást, a lesbikusságot és a szingli létet, támadják a családot és Petrás Máriát.

Emlékezzünk csak a megtámadottak névsorára, no meg egy picit az albánokra! És tegyük föl a kérdést, hogy van-e mocskosabb, kirekesztőbb, aljasabb dolog az antiszemitizmussal? A válaszem: igen, van! Tétélesen az antiszemitizmussal való alaptalan vádaskodás és fenyegetőzés, főleg egy asszony ellen.

De mintha itt is elmozdulni látszana valami, mert a magyar társadalom egészséges része kiállt/kiálltunk Petrás Mária mellett, aki bölcsen, okosan és oly sok szeretettel, kenyérrel dobta vissza az őt követő dobálókat, miközben énekelte és formázott tovább. Neki tényleg ez a feladata, mert nemcsak Diószén van, hanem itt van Pomáz is. A Győrben született Kovács Margit Szentendrét gyúrta rá a kerámiatérképre, a szatmárnémetiből induló Kiss Roóz Ilona pedig Zuglót, s ezek után miért ne lehetne az oly sok lélek mellett kemény, férfias fizikai erőt is igénylő kerámia „fővárosa” Pomáz, ahol Mária él és alkot. Az lesz!

Tisztelt Akadémikus Asszony! Kedves Petrás Mária! Számomra megtiszteltetés, hogy elsőnek gratulálhatok a Márton Áron Emlékérméhez, még ha ezt a Magyar Örökség- és a Prima Primissima-díjak meg is előzték.

Juhász György

Prokopp Mária

Mindenekelőtt szeretném a Tanárnő és mindannyiuk bocsánatát és megértését kérni, hogy laudációmat nem személyesen mondom el önök előtt, de mivel most, november elején ért véget 36 éve tartó római egyetemi tanári munkám, a magyar tanszék átadásának és nyugdíjügyeimnek intézése nem tette lehetővé, hogy a Bethlen Gábor-díjak és a Márton Áron Emlékérmek átadására hazajöjjek. Pedig ennél szebb lezárását igazán nem tudtam volna elképzelni római küldetésemnek, hiszen 1996-ban én kaptam meg az emlékérmeket annak elismeréseképpen, hogy minden hazai támogatás nélkül, „ellenszélben” sikerült megrendeznünk a Római Tudományegyetemen a IV. Hungarológiai világkongresszust, melynek témája a „Magyar kultúra és a kereszténység” volt, hiszen mit is választhattunk volna a honfoglalás 1100. évében az Örök városban rendezett konferencia témájának, ha nem az ezeréves európai magyar kultúra és művészet éltető elemét jelentő kereszténységet.

Ennek a római kongresszusnak két megrendítő eseménye volt, az egyik az idő közben szentté emelt II. János Pál pápa zárófogadása castelgandolfói rezidenciáján, a másik pedig az, amikor a konferencia kihelyezett nápolyi ülésén, a Santa Maria di Donnaregina templomban Prokopp tanárnő magyarországi Mária királyné gyönyörű, Tino da Camaino által 1325-ben készített síremléke előtt és Pietro Cavallini Szent Erzsébet életét és halálát ábrázoló freskóciklusa alatt tartotta meg előadását több száz magyar, olasz és 36 országból érkezett kongresszusi résztvevő előtt. Prokopp tanárnő előadásában szenvedélyesen bizonyította, hogy az Anjou királyok idejétől, a XIV. század elejétől kezdve a XVI. század közepéig Magyarország milyen fontos szerepet játszott az európai történelemben, és ebben milyen nagy szerepe volt a magyar szentek Mária királyné által terjesztett olasz és európai kultuszának. Már akkor úgy éreztem, hogy ezért a szenvedélyes kiállításáért a kongresszusért kapott emlékérem legalább annyira illette volna meg őt, mint engem, a kongresszus rendezőjét. Ezért is örülök, hogy a múlt karácsonykor sikerült megjelentetnünk a Romanika kiadó „Olaszországi magyar emlékek” sorozatában Prokopp tanárnő *Nápoly középkori magyar emlékei* című könyvét, és annak is, hogy most én írhattam meg a tanárnő laudációját a Bethlen Gábor-díjak és a Márton Áron Emlékérem átadásának ünnepségére.

Prokopp Mária életművét, kutatásait, tanulmányait, könyveit nemcsak a magyar és nemzetközi művészettörténész szakma ismeri el és tartja nagyra, hanem az általa immár majdnem 50 éve tanított diákok ezrei és a szélesebb nagyközönség is, hiszen ő nemcsak a XIV-XVI. századi magyarországi művészet, mindenek előtt a középkori Magyarország templomai faliképeinek egyik legmélyebb ismerője, az esztergomi várkapolna történetének és művészeti értékeinek őrzője és kutatója, de egyben a magyar kultúra és az európai (ezeken belül is mindenek előtt az olasz) művészet közti organikus kapcsolatok egyik leglelkesebb propagálója és hirdetője. Aki Prokopp Mária tanárnő könyveit olvasta, vagy előadásai egyikének hallgatója lehetett, többé nem szabadulhat attól az

érezéstől, hogy a magyar kultúra és a magyarországi művészet minden pusztítás és rombolás ellenére az európai művészet élvonalához tartozott, és tartozik ma is, és nem kell „kicsinek” éreznünk magunkat, ameddig – ahogy Babits írta – „ugyan kicsi a szobánk, kicsi, de nem börtön”.

Prokopp Mária Esztergomban, az első szent királyunk városában nőtt fel a Bazilika védőszárnya alatt igen nehéz időkben, amikor a város romokban hevert, szegény, kifosztott és megalázott volt, akár az egész ország, lebombázott hidakkal, házakkal, templomokkal, a Bazilika alatt elszállásolt idegen katonákkal. De Prokopp Máriának elég volt, hogy szemét a várhegyre emelje, és tudta, hogy akkor „kinyúlhat égig a / lélek, mint dómjával a bazilika” (ahogy Babits írta *Dal az esztergomi bazilikáról* című versében). Nem véletlen, hogy első nagy munkáját az esztergomi várkápolna művészeti emlékeiről írta, és művészettörténeti formálódását a Keresztény Múzeum csodálatosan gazdag képtára határozta meg.

Kutatásai az esztergomi várkápolna Anjou-kori freskói után az Anjou-kori hazai és itáliai festészet főbb alkotásaira vonatkoztak. Több alapvető tanulmányt írt a hazai trecento falfestészet európai kapcsolatairól és jelentőségéről, az esztergomi Keresztény Múzeum itáliai táblaképeiről, feldolgozta a hazai középkori falfestészet európai helyét és jelentőségét, különös tekintettel az egykori Gömör vármegye templomaira, de hasonlóképp kutatta és mutatta fel a szakma és a nagyközönség számára a keszthelyi és a budapesti belvárosi plebániatemplom falképeinek művészi értékeit. 2001-től máig folytatja kutatásait Wierdl Zsuzsanna festő-restaurátor művésszel való szoros együttműködésben az esztergomi várkápolnában, amely során sikerült meghatározniuk a vár magas színvonalú reneszánsz falképeinek mesterét Sandro Marianóban, aki Esztergomban Vitéz János prímás megbízásából festette ki a tudós érsek, Mátyás király kancellárjának dolgozószobáját a hét erény allegóriájával, a hét bolygó diadalmenetével, a zodiákus csillagképekkel. Ez a reneszánsz Európa egyetlen XV. századi humanista főpapi studiója, amely ugyan csak töredékesen maradt fenn, de így is bizonyítja és hirdeti a Mátyás-kori magyar művészet európai rangját. A négy erényt ábrázoló freskosorozat most folyó restaurálásának nagy felfedezése, hogy az egyik erény szerzőjeként a festőgyakornoki pályáját kezdő fiatal Sandro Botticelliben sikerült meghatározniuk, aki ezek szerint Magyarországon, Mariano festőműhelyében kezdte pályáját.

Prokopp Mária tanárnő európai jelentőségű művészettörténeti munkáját ma már egész Európában ismerik és elismerik, ugyanakkor ő többre tartja tanári munkáját, a magyar kultúra évszázados értékeinek nagyközönség számára való felmutatását. Erről a *Napút* című folyóirat 2008. évi számában így vallott: „Az oktatást tehát negyven éve végzem töretlen lelkesedéssel. A műalkotás meghatározása, titkainak megfejtése, üzenetének meghallása és a mások számára való közvetítése a hivatásommá vált. Nagy örömet okoz a hallgatók szemének felnyitása a művészet csodájára és a művészettörténeti munka nagyszerűségére.”

Adjon a Jólsten erőt és kedvet Prokopp Mária tanárnőnek, hogy még sokáig folytathassa munkáját, hogy felnyissa szemünket a művészet csodáira és a ma-

gyar múlt nagy értékeire. Ehhez kérjük boldog Márton Áron püspök égbeli közbenjárását, akinek arcképével ellátott érmet most veheti át Prokopp Mária tanárnő.

Dr. Sárközy Péter

Sárközy Péter méltatását a kitüntetett Prokopp Máriáról Nikl János (MKR) műsorvezető olvasta föl.

Tamási Áron-díjas

Török Viola

Alulírott dr. Kovács Levente rendező, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem nyugalmazott konzulens professzora 1983 óta ismerem Török Viola művészi tevékenységét. Első alkalommal a sepsiszentgyörgyi zeneiskola növendékeivel színre vitt igen költői, légiesen képzeletdús *Szentivánéji álom* című zenés színpadi játékát látva figyeltem fel különleges képességeire, melyek révén igen egysegesen társította a szöveg, a zene, a mozgás kifejező eszközeit, ugyanakkor erőteljes pedagógusi rátermettséggel irányította a többnyire 10–14 éves gyerekek népes csapatát (melyből később több jeles színész nőtt ki, pl. Váta Loránd, Márkó Eszter és mások). Ez alkalommal kialakult kedvező benyomásaim is segítettek abban, hogy Németországból való visszatérése után örömmel fogadjam jelentkezését az általam irányított rendezőosztályban, a marosvásárhelyi – akkoriban még – Színművészeti Egyetemen. Ebben az osztályban kiemelkedő tehetsége, rátermettsége a legjobb eredmények elérését eredményezte. Ő nyerte el az egyetem vezetősége által kiírt pályázatot, melynek alapján megrendezhette a Stúdió Színházban nyilvános vizsgaelőadásként Shakespeare *Othello* című színművét. Az egyetem elvégzése után fokozatosan alakult ki sajátos rendezői nyelvete, melyben eredeti módon ötvöződik a darabok szövegének egyéni olvasata, valamint a filozófiai és költői rétegek feltárása. A személyes stílusjegyek egyre határozottabb érvényesítése során rendezői művészetében sajátos színpadi látványvilág megteremtését tapasztalhattuk sokszínűen kibontakozó alkotómunkájában, melyben külön szint jelent többek között az erdélyi irodalom, költészet és folklór alapos ismeretéből táplálkozó néptáncos és népzenei elemek szerves beépítése. Mindezek révén rendezései külön szint képviselnek az erdélyi magyar színházművészetben.

Felsorolt erényei talán a legjellemzőbb módon Tamási Áron darabjainak színrevitele során érvényesülhettek, mivel az író sajátos erdélyi ízekben bővelkedő költői világának színpadi nyelvre való átültetése kínálta Török Viola számára a legszerveesebb megoldásokat. Sorolhatjuk akár a marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatánál, akár a Spectrum Színház és a Csúrszínház közreműködésével színpadra állított előadásait (a *Hullámzó vőlegény*, illetve

a *Vitéz lélek* című sikeres produkcióira utalhatunk) vagy a Temesváron és Kézdivásárhelyen rendezett *Boldog nyárfalevél*, illetve *Tündöklő Jeromos* című előadásokat. Különösen a miházi Csúrszínházban a zárt színpad és a különös természeti szépségű nyitott tér egyidejű használata adott alkalmat számára egy varázslatos színpadi atmoszféra kialakítására. Az itt kihasznált kivételes lehetőségek révén rendezői világa változatos gazdagsággal bontakozott ki az említettek mellett olyan előadásokban is, mint a *Szép magyar komédia*, a *Vérnász*, a *Vihar*, vagy a saját adaptációban színre vitt Móricz-szöveg alapján rendezett *Boszorkány*.

Török Viola sorozatos törekvései szükségszerűen vezettek egy saját színházi műhely, a magánintézményként működő Spectrum Színház megteremtéséhez. Itt a módosult, stúdiószínházi környezetben, saját társulattal nyílik alkalma egy olyan műhelymunka kiteljesedésére, melyben az igényes irodalom, az erdélyi szellemiség és az egyetemes értékek egyaránt otthonra lelnek. A Spectrum Színháznak ez a vállalt missziója sajátos hangulatával, stílusával, tartásával – akár saját produkciói, akár befogadott előadásai révén – új szint képviselhet nemcsak a város gazdag színházi életében, hanem tágabb értelemben az erdélyi magyar színházkultúrában is. A produkciók fogadtatása, a közönség fokozódó érdeklődése és elismerése már most, a kezdetekkor igazolja a bátor kezdeményezés létjogosultságát.

Mindezeket összevetve: az intézményteremtés elkötelezettsége, az igényes kultúra szolgálata és művelése, az erdélyi hagyományok ápolása és az egyetemes kultúra (Shakespeare, Csehov, Ibsen, Molière, Gogol és mások) értékeinek felmutatása egy olyan áldozatos életmű kiteljesedését jelzik, amelynek alapján messzemenően indokoltan méltónak tarthatjuk Török Violát, a határozott küldetéstudattal és a hivatás iránti példás alázattal megáldott mandátumos művészből a jeles elődök által megtisztelő rangra emelt Tamási Áron-díjjal való kitüntetésre.

Dr. Kovács Levente rendező, egyetemi professzor

Az első „Székelyföld jövőjéért” ösztöndíj*

Székelyföld Jövőjéért ösztöndíjalap – 2015

A Bethlen Gábor Alapítvány 2013-ban Bethlen Gábor-emlékévet hirdetett, amelynek keretében – közadakozásból, hazai és erdélyi magánszemélyek és civil szervezetek összefogásával – felállította Bethlen Gábor egészalakos szobrát, fejedelemmé választásának 400. évfordulóján Kolozsvárott, a Kétágú templom bejáratánál.

* Az első „Székelyföld jövőjéért” ösztöndíjat Lezsák Sándor és a 101 éves alapító, dr. Keresztes György Pál primor adta át a BGA díjátadó ünnepségén Bartha Veres Annának.

Másokkal együtt dr. Keresztes György Pál primor, a közadakozásra szóló felhívásra, az ügy mellé állt, és azóta is részt vesz az Alapítvány életében. Elismerve az Alapítvány tevékenységét, nemzeti elkötelezettségét, úgy döntött, hogy a kiemelkedő tehetségű székely diákok tanulmányainak támogatására tervezett ösztöndíjalap kezelését a Bethlen Gábor Alapítványra bízta. Így hozta létre a Léczfalvi Keresztes család emlékére a „Székelyföld jövőjéért” ösztöndíjalapot, amelynek célja az alapító okirat szerint: „hogy a Székelyföld kiemelkedő képességű, tehetséges fiataljainak kiválasztásához, méltó neveléséhez és továbbtanulásához hozzájáruljon. Ösztönözze a magyar tannyelvű iskolák tehetséggondozását, a kiválók elismerését bármilyen szintű iskolában tanulnak is. Ösztöndíjat kaphatnak alapfokú, középfokú vagy felsőfokú tanintézmények diákjai, akiknek kiemelkedő képessége, tehetsége bizonyíthatóan megnyilvánul valamely művészeti ágban, szakterületen vagy a (hit)életben.”

A Bethlen Gábor Alapítvány vállalta az ösztöndíjalap működtetését, mottóként választva Tamási Áron alábbi sorait: „Miénk a fény, amit lelkünkbe fogadunk, S a föld, amelyen élünk és meghalunk.”

Az Alapítvány az ösztöndíjas kiválasztásához tehetséggondozásban élen járó székelyföldi vagy székelyföldi diákokat is oktató intézményektől, egyetemektől, tehetséggondozással foglalkozó tanároktól kér ajánlást. Az Alapítvány kuratóriuma a végső döntés előtt meghallgatja az ösztöndíjalap működtetésén – Bethlen Gábor-díjas erdélyi kiválóságok közreműködésével, dr. Péntek János egyetemi tanár vezetésével – tevékenykedő bizottságot, majd meghozza döntését. Ez évben az Alapítvány a Székely Mikó Kollégium tehetséggondozó tanárát, a jelenlevő Pető Máriát kérte fel javaslatlételre, aki hosszú évek óta sikeresen neveli az intézmény kiemelkedő képességű diákjait.

2015-ben a „Székelyföld jövőjéért” ösztöndíjalap első díjazottjaként a Székely Mikó Kollégium XII/c osztályos diákját, Bartha Veres Annát köszöntjük, aki kiváló eredményeket ért el a természettudományokban, zenében, irodalomban, nyelvekben, mindenben megfélelve az alapító okiratban foglaltaknak vált méltóvá, hogy a mai ünnepi napon átvegye a „Székelyföld jövőjéért” ösztöndíjalap első ösztöndíját.

Kívánok további szép sikereket, kívánom, hogy szűkebb és tágabb hazája mindig büszke lehessen rá.

Isten éltesse Bartha Veres Annát!

Magary Rozália kurátor, a „Székelyföld jövőjéért” ösztöndíjalap kezelője

Bartha Veres Anna

Bartha Veres Anna tizennyolc éves, tizenkettedik osztályos tanuló a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban (természettudományi osztály). Kézdivásárhelyi, csupán iskolai hétköznapiakon lakik Szentgyörgyön. Iskolai tevékeny-

sége mellett sok versenyen eredményesen vett részt: például a Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom tantárgyversenyen, amelyen ötödik osztályos kora óta rendszeresen díjazott, az Adolf Haimovici Matematika tantárgyverseny, amelyre kilencedik osztály óta készül komolyan. Ezen kívül az angol tantárgyversenyen, Erdélyi Magyar Írók Ligája pályázatán és zenei vetélkedőkön ért el jelentős eredményeket.

Ha meg kellene nevezni egy tulajdonságát, ami leginkább összeköti a tanulóval, akkor az mindenképpen a lelkesedés. A lelkesedés az érdekes dolgok iránt. És ez az „érdekes dolgok” Anna esetében egy olyan halmaz, mint a Mikulás zsákja: rengeteg minden befér, de sohasem annyi, hogy ne férne még több.

Nagyrészt a négy évi zeneiskolai képzésnek köszönhető, hogy zenei ízlése a könnyűzenétől indulva egészen a klasszikus zenéig ér. Mindez úgy, hogy az általános iskolában főhangszere a hegedű, mellékhangszere pedig a zongora volt. Ezzel kapcsolatban maga mondja, hogy „amikor saját magad mártod bele a klasszikus zenébe, nem kell sok idő, hogy magával ragadjon”. És mivel az is jellemző Annára, hogy mindennek, amihez hozzáfog, beleugrik az ellentétésebe is, az első adandó alkalommal a dobot választotta a megtanulandó hangszerek listájára, a már természetesen megszokott furulya mellé.

És akkor ott van az irodalom mindenféle formában. Az olvasás négyéves kora körül toppant be Anna életébe, és azóta ott is van. Egy esős harmadik osztályos délutánon kinézett a teraszajtón, kivitt magával egy lapot, és írt egy mesét az esőcseppekről. Csak úgy. És rájött, hogy az írás is jó dolog, nem csak az olvasás. Igaz, időközben arra is rájött, hogy az írás nehéz dolog. És nem olyan egyszerű rászánni magad, hogy íráj csak úgy. Épp ezért a kilencedik osztályban fogta magát, és belépett az iskolaújság szerkesztői közé, hogy legyen, aki bökdösse, hogy igenis be kell fejezni az írásokat. Időközben annyi változás történt, hogy ő lett a főszerkesztő, úgyhogy most már másokkal együtt saját magát is ő kell biztassa. Mindezek ellenére nem hagyta abba, mert harmadikos korától tudja: az írás jó dolog.

Úgy tűnik, hogy Anna a „rideg” matematikában találta meg a művészet és irodalom ellentétpárját. De nem így történt. Nagyon hosszú ideig ő és a matematika párhuzamosan mozogtak. Egész addig, amíg meg nem fogta valami a matematikában. És ez elsősorban nem az ésszerűség volt, hanem a szépség. A matematikában rejlő természetes harmónia. Már szinte olyan, mint a festészet. És akkor jön a fizika, hát tényleg, akár úgy is lehetne nevezni, hogy „ez egy csodálatos ablak a világra”, vagy úgy, hogy „az a tantárgy, ami meg tudja válaszolni az Annában felmerülő kérdések legnagyobb részét”.

Hogy mi lesz tovább (egyetem és azután), arról Annának egyelőre fogalma sincs. Mindenesetre egyvalamit azért lehet tudni: sok ajtót fog megnyitni, mert mindenik mögött valami kincset sejt.

Az ünnepségen fölolvasta Nikl János műsorvezető.

Összeállította BAKOS ISTVÁN ügyvivő kurátor